

3. Bestyrelsens rolle – 20 år med universitetsloven

Indstilling

Det indstilles, at bestyrelsen orienterer sig i sagsfremstillingen og eventuelt overvejer spørgsmål til departementschef Hanne Meldgaard, i forbindelse med oplægget om bestyrelsens rolle.

Sagsfremstilling

Uddannelses- og Forskningsministeriets departementschef Hanne Meldgaard deltager i bestyrelsens møde d. 25. august, hvor hun vil indlede seminaret med en rammesætning om ministeriets forventninger til bestyrelsen og universitetet.

Det forventes, at departementschefen vil forholde sig til, hvordan DTU's bestyrelse kan agere strategisk, når sektorens rammevilkår gennemgår store forandringer, samtidig med, at den daglige ledelse skal implementere bestyrelsens strategi i den daglige drift og organisation. Det være sig i forhold til uforudsete hændelser som Corona og krigen i Ukraine, forandringer i universiteternes bevillingslandskab og politiske reformer som udflytningsaftalen og senest universitetsreformen.

20 år med universitetsloven

Universitetsloven har været til debat efter Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd (DFiR) udgav "*Tyve år med universitetsloven*" i maj 2023. DFiR gør status efter to årtier med universitetslovens ændringer, der i 2003 indførte professionelle bestyrelser med en majoritet af eksterne medlemmer og en enstrengt ledelsesstruktur med ansatte ledere. DFiR konkluderer, "*at universitetsloven og de efterfølgende reformer har været en succes i forhold til etablering af en bredt funderet kultur for videnudveksling og samarbejde med eksterne aktører.*"

DFiR finder imidlertid visse forbedringspotentialer, og peger bl.a. på, at visse institutioner har udfordringer med den lokale medarbejderinddragelse og -medbestemmelse, samt at forskningsfriheden fortsat er under pres, da nogle forskere frygter repressalier på grund af deres valg af forskningsområde. DFiR anbefaler, at bestyrelserne i denne sammenhæng kan styrke medarbejderinddragelse og -medbestemmelse ved at følge universiteternes APV-undersøgelser eller lignende, have åbenhed om de væsentlige beslutninger, og at "*uddannelses- og forskningsministeren sikrer, at de eksterne bestyrelsesmedlemmer har, og gennem et uddannelsesprogram ajourføres med, reel indsigt i forskning, forskningsbaseret uddannelse, ledelse og økonomistyring i en offentlig videnstung og vidensproducerende institution*".

DFiR konkluderer også, at de mange politiske reformer har fjernet fokus fra universiteternes kerneopgaver, samt at de løbende besparelser i kombination med væksten i eksterne bevillinger, har udfordret universiteternes økonomiske robusthed. Dette opleves i høj grad på DTU, der som det eneste universitet har et faldende basistilskud til forskning og det største taxameterfald pr. studerende, samtidig med, at væksten i hjemtaget af eksterne forskningsbevillinger er blandt de højeste.

Anbefalinger for god universitetsledelse

I forbindelse med implementeringen af universitetsloven i 2003 nedsatte videnskabsministeren udvalget "*Universitetsbestyrelser i Danmark*", med det formål at "*opstille en række overordnede principper til drøftelse blandt de kommende medlemmer i universiteternes bestyrelser*".

Udvalget havde bl.a. følgende bemærkninger, der kan have bestyrelsens interesse i forbindelse med drøftelserne om bestyrelsens rolle:

- Bestyrelsen skal kunne fungere uafhængigt af særinteresser, idet hensynet til universitetet skal stå centralt i bestyrelsens arbejde. Uafhængigheden indadtil skal sikre, at universitetet ledes ud fra en helhedsbetragtning.
- Bestyrelserne skal kunne arbejde effektivt. Derfor er det vigtigt, at bestyrelsen får mulighed for at koncentrere sig om beslutninger vedrørende strategiske forhold og opfølgning herpå, samt at beslutninger på mere praktisk, detaljeret niveau overlades til andre ledelsesniveauer.
- Det er afgørende for kvaliteten i beslutningerne, at bestyrelserne afstår fra detaljstyring af universiteterne, og at den daglige ledelse heller ikke lægger op til en sådan styring.
- Bestyrelsen er universitetets øverste myndighed og varetager som sådan universitetets interesser og fastlægger retningslinjer for dets organisation, dets langsigtede virksomhed og udvikling.
- Universitetsloven fastslår, at bestyrelsens medlemmer tilsammen skal bidrage til at fremme universitetets strategiske virke med deres erfaring og indsigt i uddannelse, forskning, videnformidling og viden-udveksling.
- Bestyrelsens medlemmer skal ligeledes tilsammen have erfaring med ledelse.
- Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at udenlandsk uddannelses- og forskningserfaring bør være repræsenteret i bestyrelsen.
- Bestyrelserne er i deres arbejde omfattet af bl.a. forvaltningsloven, offentlighedsloven, ombudsmandsloven, statsbyggeloven og ligestillingsloven.
- Det er en af bestyrelsens væsentligste opgaver at prioritere universitetets ressourcer i henhold til universitetets strategi. Bestyrelsen skal insistere på at varetage denne opgave.